

Imbir lekarski (*Zingiber officinale* Roscoe)

Kwiat imbiru – Ciekawy kwiat dobrze znanego z kuchni imbiru

Imbir to dobrze wszystkim znana przyprawa z naszej kuchni. Naturalnym środowiskiem rośliny, z której tworzona jest przyprawa korzeniowa są wyspy Oceanu Spokojnego, jednakże obecnie już go tam raczej nie spotkamy (nie występuje w formie dzikiej). Dziś roślinę uprawia się w miejscach charakteryzujących się ciepłym klimatem, takich jak Brazylia, Chiny, Indie lub Afryka. W naturze roślina ta przypomina naszą rodzinną trzcinę. W celach leczniczych wykorzystuje się kłocze, jasnej barwy o cytrynowym ostrym zapachu, widlasto rozgałęzione, tworzące małe bulwy. Swoje lecznicze właściwości, jak również niezwykle aromat zawdzięcza głównie olejki eterycznemu, którego głównymi składnikami są zingiberen, zingiberol, borneol, cytral, kamfen, limonen. Oprócz olejków możemy wyróżnić też składniki nietlotne, takie jak: fenyloalkalony (gingerole oraz shogaole).

Imbir znany jest w medycynie ludzkiej od dawna. Rozsławiony został w Indiach dzięki tradycyjnej medycynie ludzkiej Ayurvedy.

Imbir może nam pomóc w wielu problemach zdrowotnych, ponieważ wykazuje niezwykle różnorodne działania. Imbir jest wykorzystywany w celu łagodzenia wymiotów i nudności po zastosowaniu chemioterapii lub występujących po operacjach. Ma on działanie:

- przeciwzakrzepowe – jest stosowany w profilaktyce zakrzepów w naczyniach krwionośnych,
- rozgrzewające – wykorzystywane przy przeziębieniu i w stanach grypowych, podnosi odporność,
- obniżające stężenie cholesterolu,
- przeciwobrzękowe – zawdzięczamy olejki, który ma właściwości moczopędne,
- ułatwiający trawienie, imbir polecany jest również przy wzdęciach,
- przeciwvirusowe,
- obniżający ciśnienie krwi,
- odchudzający dzięki temu, że zwiększa tempo przemiany materii, a więc przyspiesza spalanie tłuszczu i węglowodanów.

Kłącze imbiru – Gotowe do zbioru kłącze na plantacji w Indiach

W awiopatologii zioło to podaje się w okresie lęgów ptakom i w okresie pierzenia. W okresie lęgowym podawany parom wpływa na poprawę zapłodnienia. Obecny w jego kłączu zingiberen i kamfen regulują spermatogenezę w jądrach u samców. Substancje te zabezpieczają plemniki w nasieniu przed niszczącym dla nich promieniowaniem UV, dzięki czemu uzyskujemy wyraźną poprawę zapłodnienia w hodowlach ptaków ozdobnych i gołębi pocztowych. U samic z kolei zingiberen i kamfen podnoszą jakość mleczka z wola w trakcie karmienia młódków. Substancje te wykazują działanie ochronne na komórki nabłonka wola. Chronią te delikatne komórki przed rozpadem pod wpływem promieniowania UV. W sezonie lotowym imbir poprawia sprężystość mięśni dzięki bardzo dużej zawartości fenylloalkalonów. Substancje te regulują funkcjonowanie włókien mięśniowych w mięśniach poprzecznie prążkowanych. Roślina ta dzięki wysokiej zawartości zingiberolu, borneolu ma też zbawienne właściwości w trakcie pierzenia.

Kłącze imbiru stosowane w trakcie pierzenia wspomaga prawidłowy proces wyrastania nowych, zdrowych i elastycznych piór. Zingiberol i borneol wspomaga proces produkcji keratyny, z których powstają nowe pióra w trakcie pierzenia. Przy karmieniu ptaków wysoką zawartością imbiru zaobserwowano wyraźną poprawę wybarwienia piór. Pióra są wtedy większe bardziej elastyczne i pięknie wybarwione.

Kłącze imbiru podajemy świeżo utarte do karmy. Ważne by nie było przesuszone, gdyż zbawienne właściwości imbiru są tylko w świeżym soku. W Polsce jest to bardzo problematyczne, gdyż świeże kłącze imbiru w supermarketach jest bardzo drogie i stosowane jako luksusowy dodatek w „kuchni”. Dużo prostsze jest podawanie gotowych preparatów dla gołębi na bazie ekstraktu z imbiru.

W Polsce najbardziej popularnym preparatem zawierającym wysoką zawartość wyciągu z imbiru jest BIOCAL-VET z Centrum Zdrowia Gołębi. W mojej prywatnej praktyce weterynaryjnej dla ptaków w Sochaczewie ten preparat stanowi nieodzowny element układanego przeze mnie indywidualnego programu pierzeniowo-rozrodczego dla hodowców gołębi i papug.

W przyszłym miesiącu zapraszamy do lektury o magicznej roślinie Phyllanthus emblica.

Autor: lek. wet. Mariusz Krawczyński
Centrum Zdrowia Gołębi – Oddział Mazowiecki
Specjalistyczny Gabinet Weterynaryjny „Pod Skrzydłami”
lek. wet. Mariusz Krawczyński
Al. 600-lecia 44,paw.6
96-500 Sochaczew
tel. 691 514 030
e-mail: mariuszkrw@o2.pl
www.gabinetpodskrzydłami.pl

Zastosowanie Liściokwiatu garbnikowego (*Phyllanthus emblica*) w hodowli gołębi pocztowych i ozdobnych-rasowych

Liściokwiat garbnikowy (*Phyllanthus emblica*) na plantacji w Indiach z bardzo dorodnymi gotowymi do zbioru owocami

Liściokwiat garbnikowy (*Phyllanthus emblica*) pochodzi z Azji. Dziko występuje w lasach tropikalnych Indii, Ceylonu i Indonezji. To drzewo dorastające do 18 m wysokości, o liściach równowąskich, do 1,5 cm długości. Liście ułożone dwurzędowo na gałązkach, dlatego dają wrażenie liścia pierzasto złożonego. Kwiaty drobne, żółtozielone, rozdzielнопłciowe, wyrastające z kątów liści. Kielich sześćo-działkowy. Korony brak. Kwiaty żeńskie mają 1 słupek, a kwiaty męskie 3-5 pręcików. Owocem jest żółta, okrągła, do 2 cm średnicy, trójdzielna, mięsista torebka, w smaku kwaśna i cierpka.

Surowcem wykorzystywanym w ziołolecznictwie są tutaj owoce. Świeże owoce *Phyllanthus emblica* zawierają ok. 1000 mg witaminy C, stabilnej i szczególnie dobrze przyswajanej oraz aktywnej metabolicznie. Owoc ten uważany jest za bardzo silnie odmładzający i za najlepsze źródło naturalnej witaminy C, minerałów i aminokwasów. Ma średnicę tylko jednego cala, a zawartość witaminy C jest taka sama jak w dwóch cytrynach. Część jadalna owocu zawiera 3 krotnie większe stężenie białek i 160 razy większe stężenie witaminy C w porównaniu z jabłkiem. Zawiera także dużo chromu, cynku i miedzi. Obecność chromu jest szczególnie ważna dla chorych na cukrzycę. Witamina C jest tu powiązana z kwasem galusowym, flawonoidami i kwasem elagowym. Taki kompleks wywiera wpływ przeciwwysiękowy, przeciwzapalny, antyoksydacyjny i przeciwrakowy. Kwas galusowy, elagowy i askorbinowy hamują proliferację komórek nowotworowych (antitumor), stabilizują strukturę błon komórkowych i nabłonków. Wraz z flawonoidami uszczelniają i wzmacniają śródbłonki naczyń krwionośnych. Mają też właściwości antyobrzętkowe i fungistatyczne. W handlu można spotkać produkowany ekstrakt z owoców tej rośliny, który zawiera nawet 1,8% kwasu askorbinowego, a suche ekstrakty z owoców nawet 3% witaminy C. Dlatego owoce liściokwiatu i liście liściokwiatu, to doskonałe źródło kwasów fenolowych, witaminy C i flawonoidów. Sproszkowane owoce, ekstrakty z owoców oraz sproszkowane liście są składnikami preparatów nawiązujących do tradycyjnej medycyny ayurwedyjskiej.

Owoce Liściokwiatu garbnikowego

W tradycyjnej medycynie indyjskiej, liściokwiat jest stosowany w leczeniu chorób krwi, kości, wątroby i serca. Działa przeciwwirusowo, antymikotycznie (przeciwwgrzybiczo), przeciwbakteryjnie i immunostymulująco. Sprawdza się przy nieżytach przewodu pokarmowego, zapaleniu żołądka, stanach zapalnych jelit i hemoroidach, ponadto wspomagająco w leczeniu nowotworu jelita grubego. Preparaty z liściokwiatu regulują poziom cukru i cholesterolu we krwi. Zważywszy na składniki liściokwiatu, zarówno liścia, jak i owocu, warto zwrócić uwagę na dobroczynny wpływ flawonoidów, witaminy C i kwasu galusowego oraz elagowego na stan naczyń krwionośnych gałki ocznej. Poprawia krążenie oczne i może wpływać stabilizująco na siatkówkę oraz naczyniówkę oka.

U ptaków ekstrakty z owoców liściokwiatów używane są jako środki wspomagające przy leczeniu chorób jelit, gałki ocznej i jako immunomodulator odporności.

Jeśli chodzi o choroby jelit to zawarte w tej roślinie flawonoidy uszczelniają drobne naczynia włosowate w kosmkach jelitowych dzięki czemu dochodzi do hamowania biegunek różnego tła. Dodatkowo substancje te pobudzają liczne komórki układu odpornościowego znajdujące się w kryptach jelitowych do obrony przez patogenami. Zawarty w owocach kwas galusowy i elagowy ma silne działanie bakteriobójcze i wirusobójcze. Substancje te hamują namnażanie bakterii *Escherichia coli* i rota wirusów, które są częstymi zakażeniami powodującymi biegunki u gołębi.

Warto ekstrakty z tej rośliny wprowadzić do diety przy częstych schorzeniach ocznych u naszych ptaków. Obecne tu flawonoidy i kwasy fenolowe działają stabilizująco na siatkówkę i naczyniówkę, dzięki czemu gałka oczna jest bardziej odporna na czynniki zakaźne. Dodatkowo flawonoidy uczestniczą w syntezie barwników znajdujących się w czopkach i pręcikach, które to uczestniczą w procesie widzenia. Ekstrakty z tej rośliny są używane jako suplement diety w celu poprawy widzenia i orientacji w królewskiej hodowli sokołów w Arabii Saudyjskiej. Wyciągi z tej rośliny będą miały też duże znaczenie w utrzymaniu dobrej kondycji narządu wzroku u gołębi. A dobry wzrok i orientacja to podstawa podczas zawodów gołębi pocztowych.

Wyciągi z owoców liściokwiatu stanowią jeden z głównych składników mieszanek ziołowych stymulujących układ odpornościowy u gołębi. Flawonoidy tutaj stymulują odporność przeciwwirusową i przeciwbakteryjną poprzez pobudzenie komórek układu odpornościowego do walki z patogenami. Obecne w owocach związki chromu i miedzi działają silnie przeciwwgrzybiczo. Oprócz tego kwas galusowy, elagowy i askorbinowy hamują proliferację komórek rakowych (antitumor).

Liściokwiat garbnikowy (*Phyllanthus emblica*) w dzikiej formie rosnący u podnóża himalajów

Kwas galusowy w połączeniu z dużą dawką witaminy C i związków chromu ma też silne działanie ochronne na komórki wątroby i trzustki. Odtruwa te organy z toksyn i reguluje wydzielanie żółci i soku trzustkowego.

Preparaty z liściokwiatem garbnikowatym najlepiej używać jako element racjonalnej ziolo leczniczej profilaktyki u gołębi pocztowych podczas:

1. częstych problemów z biegunkami oraz innymi schorzeniami przewodu pokarmowego,
2. po antybiotykoterapii w celu detoksykacji wątroby i trzustki,
3. jako immunomodulator odporności zwłaszcza w początkowej fazie lotów gołębi młodych (aby zabezpieczyć przeciwko Adenowirozie) oraz w okresie szczepień profilaktycznych,
4. przy problemach związanych z orientacją gołębi pocztowych i częstych schorzeniach gałki ocznej.

Wysoką zawartość ekstraktu z liściokwiatu garbnikowego posiadają 3 preparaty firmy VET-ANIMAL Centrum Zdrowia Gołębi: FITO-VET, MYCO-VET (oba używane w celu detoksykacji-oczyszczania organizmu), IMMUNO-VET (immunomodulator odporności) oraz ANTYWIR-VET (zalecany w walce z wirusami u gołębi).

Autor: lek. wet. Mariusz Krawczyński

Centrum Zdrowia Gołębi – Oddział Mazowiecki Specjalistyczny Gabinet Weterynaryjny “Pod Skrzydłami” lek. wet. Mariusz Krawczyński Al. 600-lecia 44, paw.6 96-500 Sochaczew tel. 691 514 030 e-mail: mariuszkrw@o2.pl www.gabinetpodskrzydlami.pl

Lukrecja - znaczenie Lukrecji (Glycyrrhiza gabra) w ziołolecznictwie gołębi.

Lukrecja (*Glycyrrhiza* L.) (Rys. 1) to bylina z rodziny bobowatych, występująca w południowej Europie i Azji. Cały rodzaj liczy 21 gatunków. Lukrecja jest jedną z najstarszych roślin stosowanych w lecznictwie. Szeroko stosowana w kulturze zachodniej jak i wschodniej, w starożytnym Egipcie, Rzymie, Grecji, Chinach oraz w średniowiecznej Europie. Z powodzeniem wykorzystywana także współcześnie w ziołolecznictwie, przemyśle kosmetycznym i spożywczym.

Lukrecja to jedno z najczęściej używanych ziół w chińskiej medycynie tradycyjnej. Jest często używana w niewielkich ilościach w wielu chińskich mieszankach ziołoleczniczych. Uważa się ją za zioło o działaniu synergistycznym lub pozwalające innym roślinom działać wspólnie w skuteczniejszy sposób. W starożytnych Chinach lukrecja była uważana za najważniejsze lekarstwo. Zielnik Shennong mówi o tym, że jej zadaniem jest tworzenie równowagi między pięcioma organami oraz sześcioma jelitami. Odnotowano w nim także to, że lukrecja wzmacnia ścięgna oraz kości. Przyspiesza wzrost mięśni i ich siłę.

Rys.1 Lukrecja (*Glycyrrhiza glabra*) – roślina podczas kwitnienia

Korzeń lukrecji (Rys. 2) smakuje 50 razy bardziej słodko niż cukier. Najbardziej znana jest z właściwości przeciwzapalnych, jednak można ją stosować na znacznie więcej sposobów. Lukrecja to zioło, które znalazło zastosowanie zarówno w lecznictwie, jak i kosmetyce. Surowcem leczniczym i kosmetycznym jest głównie korzeń lukrecji, który po ususzeniu przybiera kolor żółty i jest bardzo słodki, dzięki zawartości glicyryzyny (kwasu glicyryzynowego) – związku, który jest 50 razy słodszy od białego cukru. Zawiera również glikozydy, garbniki, olejki eteryczne, flawony i fitoncydy. Lukrecja zawiera inhibitory 5-lipooksygenazy. W hodowli gołębi

można wykorzystywać to zioło przy podawaniu leków gdzie słodki smak maskuje nieprzyjemny smak leków w wodzie.

Korzeń lukrecji ma największe znaczenie w leczeniu i profilaktyce chorób dróg oddechowych u gołębi. Korzeń zawiera dużą ilość salicylanów, które działają podobnie do znanego z medycyny ludzkiej kwasu acetylosalicylowego. Substancje te działają przeciwgorączkowo i przeciwzapalnie. Obniżają wydzielanie nadmiernych ilości śluzu przez komórki nabłonka tchawicy i oskrzeli przez to polepszają cyrkulację powietrza przy zmianach chorobowych w płucach. Ekstrakty z korzenia lukrecji też są stosowane w dniu przylotu z lotu konkursowego w celu obniżenia przekrwienia płuc i wytwarzania śluzu w tchawicy dzięki czemu ptaki są lepiej dotlenione. Pomocniczo też jako lek objawowy może być korzeń lukrecji używany przy syngamozie, kiedy na skutek silnej inwazji tych nicieni w tchawicy dochodzi często do uporczywych duszności u tych ptaków.

Korzeń lukrecji może ponadto poprawić stan błon śluzowych, dlatego bo roślina ta zawiera dużą ilość inhibitorów 5-lipooksygenazy. Substancje te regulują funkcjonowanie kosmków jelitowych i nabłonka rzęskowego poprzez poprawienie gospodarki wodnej komórek tego nabłonka. Wykazuje też skuteczne działanie przeciw bakteriom m.in. paciorkowcom, Klebsielli i E.coli, które często powodują stany zapalne jelit i biegunki u gołębi. Oznacza to, że może nie tylko złagodzić powstałe ubytki błony śluzowej jelita, lecz także skutecznie walczyć z bakteriami, które powodują te wewnętrzne rany. Działa też łagodząco przy ospie u gołębi i wtajemniczeni hodowcy, którzy stosują preparaty zawierające wyciąg z lukrecji, zauważyli szybsze zdrowienie gołębi z tej wirusowej choroby. Łagodzi stany zapalne wywołane przez krosty ospowe oraz poprzez swoje działanie przeciwbakteryjne zapobiega tutaj powikłaniom bakteryjnym zwłaszcza często występującej wtedy Klebsielli pneumoniae.

Rys.2 Korzeń lukrecji

Lukrecja ma silne działanie przeciwwirusowe. Działa na wiele wirusów dzięki kilku mechanizmom działania. Silnie hamuje zdolność wielu wirusów do przedostawania się do wnętrza komórek przez mikroskopijne otwory. To spowalnia lub kończy infekcję wirusową. Wzmacnia także układ immunologiczny ptaków do walki z wirusowymi - najeźdźcami. Lukrecja działa na wiele rodzajów wirusów, takich jak herpeswirus, wirus ospy czy groźny cirkowirus. Ekstrakty z tej rośliny polepszają odporność u ptaków z silną immunosupresją w stadach zakażonych cirkowirusem, dzięki czemu ptaki są bardziej odporne na zakażenia oportunistyczne.

Lukrecja nie tylko hamuje rozwój wirusów, lecz także stymuluje układ odpornościowy do skutecznej walki z zakażeniami. Aby lukrecja wykazywała działanie przeciwwirusowe, konieczne jest używanie całego korzenia, nie zaś produktu pozbawionego glicyryzyny. W ziołolecznictwie przemysłowym ważne jest żeby ekstrakt użyty do produkcji środka ziołoleczniczego był

wysokiej jakości i był standaryzowany na obecność glicyryzyny. Liderami w produkcji tak standaryzowanego ekstraktu są tutaj głównie indyjskie firmy farmaceutyczne. Ważne są tutaj też flawony i fitonocydy. Wszystkie te substancje stymulują układ odpornościowy ptaków do wydzielania interferonu. Interferon to bardzo ważna substancja odpowiedzialna za odporność ptaków przeciwwirusową.

Lukrecja (Rys. 3) posiada też właściwości adaptogenne. Polecana jest dla nowo zakupionych ptaków, albo w okresie wystaw. Lukrecja podwyższa poziom kortyzolu, ponieważ dzięki niej kortyzon przekształca się w ten hormon. Wysokie stężenie kortyzolu obniża stres związany ze zmianą miejsca i otoczenia.

Zioło to zawiera dużą zawartość glikozydów które mają silne działanie estrogenne dzięki czemu poprawiają wydolność lotową gołębi sportowych. Powoduje to lepsze dotlenienie mięśni podczas wysiłku i obniża stężenie szkodliwego powstającego wtedy kwasu mlekowego. Podnosi stopień nawodnienia i sprężystość mięśni szkieletowych, pozwala na "napompowanie mięśni wodą i elektrolitami" co powoduje mniejszą podatność na zmęczenie i wyczerpanie. Dodatkowo stymuluje, to do wytwarzania nowych białek mięśniowych i silnie regeneruje włókna mięśniowe.

Szwajcarskie prace naukowców informują o działaniu antyhepatotoksycznym (ochraniającym wątrobę) i antyproliferacyjnym wobec wielu nowotworów. Ważną rolę odgrywa tutaj glicyryzyna, która działa ochraniająco na komórki wątrobowe. Związek ten reguluje gospodarkę węglowodanową komórek wątrobowych nie dopuszczając do ich degeneracji i stłuszczenia. Flawonoidy obecne w korzeniu lukrecji działają tutaj jak przeciwutleniacz o ograniczającym wytwarzanie wolnych rodników.

Rys.3 Lukrecja (Glycyrrhiza gabra) – owocostan

Podsumowując preparaty ziołowe zawierające ekstrakty z korzenia lukrecji warto stosować:

- wspomagająco profilaktycznie i interwencyjnie podczas problemów z drogami oddechowymi;
- w okresie lotów, gdyż pobudzają, usprawniają i oczyszczają układ oddechowy podnosząc jego wydolność;
- w okresie wystaw i po okresie zimowym, gdyż działają wykrztuśnie, inhalacyjnie zapobiegając infekcjom;
- poprawiają reakcję gołębi na szczepienie dzięki czemu szczepionka zostaje optymalnie wykorzystana;
- podawane w trakcie lotów poprawiają kondycję i wytrzymałość gołębi poprzez podniesienie dotlenienia organizmu podczas lotu i poprawiają sprężystość mięśni;
- poprawiają odporność gołębi na stres oraz sprzyjają adaptacji do niekorzystnych warunków atmosferycznych tj. upały, mróz.

Z preparatów Centrum Zdrowia Gołębi największą zawartość ekstraktów korzenia lukrecji mają preparaty PULMO-VET i IMMUNO-

VET oparte na wysokiej jakości ekstraktach produkowanych przez indyjską firmę Ayurved Medicine.

Autor: lek. wet. Mariusz Krawczyński

Centrum Zdrowia Gołębi – Oddział Mazowiecki

Specjalistyczny Gabinet Weterynaryjny "Pod Skrzydłami"

lek. wet. Mariusz Krawczyński

Al. 600-lecia 44,paw.6

96-500 Sochaczew

tel. 691 514 030

e-mail: mariuszkrw@o2.pl

www.gabinetpodskrzydłami.pl